

Studenten op het spreekuur

Overman R. *Zestig jaar zorg voor studenten door het Bureau Studentenartsen/Huisartsen Oude Turfmarkt van de Universiteit van Amsterdam 1938-1998*. Amsterdam: Overman, 2001. 222 pagina's, € 19,29 incl. verzendkosten. ISBN 90-9014694-6; bestellen via: rogieroverman@hotmail.com.

De historie van de universitaire en studentengezondheidszorg in Amsterdam neemt in ons land een bijzondere positie in. De Amsterdamse Stichting Universitaire Gezondheidszorg (UGZ) vervulde bij de oprichting in 1938 een pioniersfunctie. Deze is thans nog een van de weinige universitaire gezondheidszorgdiensten. In de loop der jaren groeide deze van een stichting met beperkte doelstellingen voor een klein aantal studenten tot een professionele organisatie en een volwaardige huisartspraktijk voor 15.000 studenten en niet-studenten. Het grote aantal veranderingen en problemen in belangrijke tijdsperiodes rechtvaardigt zeker een historische studie. De auteur, een historicus, heeft deze degelijk uitgevoerd. Het boekje geeft een tijdsbeeld en zal bij de lezer herinneringen oproepen aan de Tweede Wereldoorlog, de jaren zestig en de bezuinigingen in de jaren tachtig en negentig.

Na een inleiding worden zes periodes beschreven. In de beginfase 1938-1940 stond tuberculoseonderzoek centraal naast een kosteloos spreekuur en een goedkope verzekering voor tandheelkundige hulp. De oorlogsjaren brachten ernstige problemen met zich mee: de jodenvervolgving en voedselschaarste. De pas geopende Mensa Academica moest in 1943 gesloten worden. In de wederopbouwfase 1945-1965 werd de dienstverlening uitgebreid. De artsen verleenden zowel preventieve als curatieve zorg. In de periode 1965-1981 vond een nieuwe bedreiging van de UGZ plaats toen de overheid midden jaren zeventig bepaalde dat de curatieve zorg tot de taken van de algemene gezondheidszorg behoorde. Omdat deze niet te scheiden waren, werd in 1981 een continue medische dienstver-

lening ontwikkeld, waarbij de studentenartsen weer curatieve zorg gingen verlenen. In de periode 1981-1993 bleek de categorale beperking tot grote problemen te leiden: waren studentenartsen wel huisartsen? De Huisartsenpraktijk 'Oude Turfmarkt' werd opgericht. In de periode 1993-1998 vond vanwege de bezuinigingen verzelfstandiging plaats. Het boekje wordt afgesloten met een hoofdstuk over de studentenproblematiek en een slotbeschouwing.

Elke huisarts die zich op zijn vak wil bezinnen – en wie wil dit niet in een tijd van crisis – wordt dit boek warm ter lezing aanbevolen. Studentenartsen kunnen immers beschouwd worden als huisartsen met een bepaalde differentiatie, heel actueel dus.

RA de Melker

Medische sociologie

Boot JMD. *Inleiding in de medische sociologie*. Assen: Van Gorcum, 2001; 231 pagina's, € 27,-. ISBN 90-232-37188.

Ziekte, gezondheid en (gezondheids)zorg zijn geen geïsoleerde fenomenen, maar zijn ingebed in de samenleving als geheel. Sociologie is de wetenschap van de samenleving; de medische sociologie is sociologie toegepast op ziekte, gezondheid en (gezondheids)zorg gebruikmakend van algemene sociologische begrippen en theorieën.

In drie delen worden de volgende onderwerpen overzichtelijk behandeld. Deel 1 gaat over sociologie en medische sociologie als wetenschap van de samenleving (en van de gezondheidszorg) met een uitweiding over veranderingen in achtereenvolgens de Nederlandse samenleving, de gezondheidszorg en ook de opvatting van ziekte. Deel 2 behandelt de sociologische begrippen structuur, cultuur en rol en hun toepassing op het terrein van ziekte, gezondheid en (gezondheids)zorg. Vervolgens gaat het over sociale stratificatie (hiërarchie, rangorde, ongelijkheid, machtsverhoudingen), over socialisatie met als voorbeeld hospitalisatie, en tot

slot over deviantie: ziekte beschouwd als afwijkend gedrag. In deel 3 passeren belangrijke sociologische theorieën de revue. Zo wordt ziekte achtereenvolgens geanalyseerd vanuit een consensus-theoretisch kader, een conflict-theoretisch kader (ziekte als protest) en als een fenomeen dat binnen de relationele sfeer bestudeerd kan worden (het interactionistisch-theoretisch kader). Na een bespreking van twee onderzoeksmodellen (natuurwetenschappelijk en interpretatief) volgt in het slothoofdstuk een interessante analyse van het verschijnsel medicalisering. Hier wordt zo veel mogelijk geïntegreerd gebruikgemaakt van de theoretische modellen en onderzoeksmethoden die in de vorige hoofdstukken zijn behandeld.

Het boek is voorzien van een groot aantal kaders met voorbeelden hetgeen de theorie verlevendigt en expliciteert. Dat het, met name in het onderwijs, in een belangrijke behoefte voorziet, blijkt uit het feit dat dit al de zevende druk is in 24 jaar. Deze inleiding is kortom geschikt voor diegenen die zich willen oriënteren op ziekte, gezondheid en (gezondheids)zorg als sociale verschijnselen.

Hans Lam

Voortplantingsgeneeskunde kritisch beschouwd

Kirejczyk M, Van Berkel D, Swierstra T. *Nieuwe voortplanting: afscheid van de ooievaar. Sociaal-historische en normatief-politieke aspecten van de ontwikkeling van voortplantingstechnologie in Nederland*. Den Haag: Rathenau Instituut, 2001; Studie 44; 167 pagina's, € 15,88. ISBN 90-346-3952-5.

Pasveer B, Heesterbeek S. *De voortplanting verdeeld. De praktijk van de voortplantingsgeneeskunde doorgeïllustreerd vanuit het perspectief van patiënten*. Den Haag: Rathenau Instituut, 2001; Studie 45; 138 pagina's, € 20,42. ISBN 90-346-3953-3.

Beide gelijktijdig in het programma biomedische technologie verschenen studies zijn afkomstig van het Rathenau Instituut. Het instituut heeft als doel de maatschappelijke betekenis van technologie systematisch te bestuderen. Het eerste onderzoek belicht de invloed